

NOTĂ DE FUNDAMENTARE

Secțiunea 1

Titlul actului normativ

HOTĂRÂRE

pentru modificarea și completarea Normelor metodologice de aplicare a Legii nr. 213/2004 privind exercitarea profesiei de psiholog cu drept de liberă practică, înființarea, organizarea și funcționarea Colegiului Psihologilor din România, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 788/2005

Secțiunea a 2 – a

Motivul emiterii actului normativ

1. Descrierea situației actuale

Reglementările actuale cu privire la nivelul de formare profesională a psihologilor, precum și la competența acestora la momentul începerii practicii profesionale autonome sunt de nivel foarte scăzut comparativ cu restul Europei.

Reglementările actuale prevăd faptul că diploma de licență în psihologie este suficientă pentru accederea în profesie (Art. 2 din legea 213/2004) deși, ca o consecință a procesului Bologna (demarat după aprobarea legii 213/2004), la nivel european absolvirea unui masterat de specialitate este condiția obligatorie pentru practicarea autonomă a acestei profesii.

Îgnorând aceste standarde europene, Colegiul Psihologilor din Romania (CPR) a adoptat o strategie de formare complementară, prin care absolvirea unui program de formare complementară derulat prin ONG-uri recunoscute de către CPR este pusă la egalitate cu absolvirea unui program de masterat recunoscut de ARACIS, pentru a permite obținerea statutului de psiholog practicant autonom. Mai mult, printr-o serie de reglementări interne, a impus unele condiții restrictive programelor de masterat pentru a fi recunoscute de CPR ca fiind programe de formare profesională, avantajând programele complementare private de formare.

De la înființarea Colegiul Psihologilor din Romania (CPR) au fost adoptate unele hotărâri care reglementează formarea profesională complementară a psihologilor, după absolvirea studiilor de licență, precum hotărârea publicată în MO Partea I nr.348bis din 26.05.2010, prin intermediul căreia psihologii care doresc să acceadă la trepte profesionale superioare precum psihologii specialiști și psihologii principali trebuie să fie absolvenți ai unui master de specialitate, iar psihologii practicanți autonomi pot fi absolvenți de master sau ai unui program de formare complementară derulat prin ONG-uri recunoscute de către CPR. Această hotărâre a fost la rândul său amendată printr-o serie de hotărâri interne ale CPR, publicate ulterior în Monitorul Oficial, precum aprobarea Standardelor de calitate în serviciile psihologice – Partea generală, Cartea I, publicată în MO din 10.07.2015 (care pune un semn de egalitate între pregătirea complementară a psihologilor prin programe de

masterat și cea obținută prin școli complementare derulate prin intermediul unor ONG-uri) sau aprobarea Standardelor privind organizarea formării profesionale pentru psihologii cu drept de liberă practică publicate în MO partea I, nr. 87 din 02.02.2016 (prin care se reiterează ideea că nivelul de studii universitare necesar pentru atestarea la orice treaptă de specializare este cel de "licențiat în psihologie" prin care se impun o serie de criterii restrictive și abuzive formării psihologilor prin programe universitare, de exemplu, solicitarea ca toate cadrele didactice de la programele masterale să obțină în prealabil certificatul de formator eliberat de CPR, precum și o serie de criterii care conduc la o scădere a calității actului educativ - de exemplu, solicitare de 1 metru pătrat per cursant; dar absența solicitării existenței accesului la baze de date sau la o bibliotecă ori la un laborator de psihodiagnostic etc.).

Coroborate, toate aceste măsuri au condus la posibilitatea ca în România, formarea profesională obligatorie pentru un psiholog autonom să poată fi restrânsă la cei trei ani de pregătire universitară de licență (urmată de supervizare și formare complementară în sistemul CPR), acesta fiind cel mai scăzut nivel de formare profesională din Europa, cu consecințe negative nu doar asupra calității formării profesionale a psihologilor, ci și asupra mobilității forței de muncă în spațiul Uniunii Europene.

Trebuie precizat că cele mai multe țări europene au ca cerință minimă pentru intrarea în profesie în regim autonom standardul Bologna (3 ani studii de licență în psihologie + 2 ani studii masterale).

Chiar și acești 5 ani obligatorii de studiu academic sunt minimali pentru multe state europene, existând numeroase exemple în care formarea academică formală a psihologilor trebuie să treacă de 6 ani – aceasta fiind media la nivelul UE pentru practicarea profesiei de psiholog, așa cum arată documente ale Uniunii Europene (de ex. analiza intitulată "Mutual evaluation of regulated professions. Overview of the regulatory framework in the health services sector – psychologists and related professions. Discussion paper based on information transmitted by Member States for the meeting of 6 March 2015", Anexa 1). În acest context, România se află de departe la nivelul minim privind studiul necesar și, subsecvent, competența demonstrată de psihologi, cu riscuri majore pentru indivizii, grupurile, comunitățile și societatea deservite de această breaslă profesională.

CPR a luat în ultimii ani diverse hotărâri care au oferit, în domeniul formării profesionale complementare, cursuri de formare derulate prin ONG-uri, ca alternativă la master, în condiții de calitate mult sub nivelul studiilor masterale. De asemenea, a impus unele condiții restrictive masteratelor pentru a fi avizate profesional, prin solicitarea unor condiții care nu țin de latura academică, ci de experiența practică profesională exclusiv în sistemul CPR. Impunerea obligativității de certificare profesională în sistemul CPR obligă psihologii din mediul universitar să își dubleze activitatea academică și de cercetare cu activitate profesională într-un domeniu de specializare recunoscut de COPSI.

Se dorește astfel consacrarea unor modele de certificare a psihologilor care eludează pregătirea academică în favoarea unei pregătiri "alternative". Această evoluție este în contradicție cu mișcarea fermă existentă la nivelul Europei, pentru standarde serioase în practicarea psihologiei, care obligă practicanții la parcurgerea unor programe masterale.

Stabilirea nivelului de masterat pentru nivelul de autonomie profesională în psihologie

(similar rezidențiatului în medicină) este făcută și la nivel european. Federația Asociațiilor de Psihologie din Europa (European Federation of Psychologists' Associations, EFPA) a dezvoltat încă din 2010 EuroPsy, standardul european de educație și formare profesională în psihologie. Psihologii care îndeplinesc standardul EuroPsy sunt incluși în Registrul Psihologilor Europeni. Pentru a îndeplini acest standard, condițiile minimale susțin: 5 ani de educație universitară (3 ani de licență + 2 ani de master) și un an de practică sub supervizare. Aceste standarde au fost stabilite pentru a elimina treptat diferențele dintre țări, cu privire la standardele de formare profesională. Cea mai mare parte dintre țările Europei au integrat deja aceste standarde în solicitările naționale de a accede în profesie (21 de țări), printre acestea aflându-se principalele state de referință: Franța, Germania, Marea Britanie, Italia, Spania. Alte șase țări au stabilit deja calendarul de aderare la aceste standarde, ducând astfel la 27 numărul statelor europene care afirmă necesitatea de a absolvi un masterat pentru a practica în mod autonom psihologia. Evoluția din România riscă să arunce profesia în derizoriu și să scadă drastic nivelul de profesionalism al celor care o practică și nivelul serviciilor oferite de profesie societății românești.

Ministerul Educației Naționale și Cercetării Științifice (MENCS) este responsabil cu păstrarea nivelului academic înalt în educația profesională a psihologilor și își asumă, în acest context, rolul de a ghida această educație în acord cu standardele existente în marea majoritate a țărilor europene, și nu către standarde mai scăzute.

Un număr mare de universități, precum și asociații profesionale relevante din România se arată îngrijorate de această evoluție și de repercusiunile pe care le va avea, subliniind necesitatea unei formări de calitate în profesie și în dezvoltarea ulterioară.

Subliniem faptul că la nivelul unui mare număr de universități publice și private (de ex. Universitatea din București, Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj Napoca, Universitatea A. I. Cuza din Iași, Universitatea de Vest din Timișoara) sunt organizate masterate acreditate ARACIS în domeniul Psihologie. Orașe acoperite de programe masterale în Psihologie sunt, printre altele: Arad, Brașov, București, Cluj-Napoca, Constanța, Iași, Oradea, Pitești, Sibiu, Timișoara.

Aceste masterate sunt orientate către cerințele pieței muncii, fiind totodată accesibile din punct de vedere geografic și financiar. Din punct de vedere financiar, sunt în genere semnificativ mai ieftine decât formările "complementare" preferate de CPR, oferă un număr mai mare de ore de pregătire și oferă de asemenea un număr semnificativ de locuri bugetate pentru studenții masteranzi.

Legea 213 din 2004, cât și normele ei de aplicare stabilite prin HG 788 din 2005, au stabilit un număr de comisii de specialitate ale CPR, care sunt responsabile pentru un număr de 4 domenii largi. Aceste domenii sunt: (a) psihologie clinică și psihoterapie, (b) psihologia muncii, transporturilor și serviciilor, (c) psihologie educațională, consiliere școlară și vocațională, (d) psihologie pentru apărare, ordine publică și siguranță națională.

CPR a consacrat ca practică divizarea acestor domenii pe specialități foarte înguste. În acest fel, accesul psihologilor pe piața muncii este îngreunat de necesitatea de a suporta taxe pentru a fi certificați în specialități foarte similare între ele, din cadrul aceluiași mare domeniu de activitate. Această practică este complet atipică la nivel european, unde se certifică ori o singură competență (de psiholog), ori un număr extrem de restrâns de

competențe (de ex. psihologie clinică și psihoterapie, psihologia muncii sau psihologie educațională).

Colegiul Psihologilor din România certifică în acest fel în 11 specializări (cea mai recentă fiind introdusă fără consultarea MENCȘ și fără modificarea HG 788 – prin reconfigurarea a două specializări aparținând comisiei de apărare, ordine publică și siguranță națională în trei specializări – psihologie militară – securitate națională; psihologie aplicată în investigarea criminalității, psihologie aplicată în domeniul securității publice și private), ajungându-se astăzi ca România să conțină cel mai mare număr de specializări din UE. La nivelul UE, numărul mediu de specializări certificate este de 3 (vezi Anexa 2 al ”Mutual evaluation of regulated professions ...”), iar singurul alt stat cu un număr comparabil de specializări cu România este Malta (10 specializări). Mai mult, dacă ar fi să ne referim la fragmentarea specializărilor amintite mai sus, merită precizat că nicăieri în Europa nu există asemenea specializări, ceea ce constituie o deviere de la regulile de bună practică internațională.

Consecința acestui fapt este că psihologii români sunt obligați, pentru a avea acces la piață, să se certifice astfel într-un număr mare de sub-specializări, în cadrul același domeniu. Pentru fiecare din acestea este apoi obligat să acumuleze credite din formarea continuă, care nu sunt transferabile de la o specializare la alta, decât în anumite condiții speciale. Pentru fiecare trecere la o treaptă superioară de competență, în cadrul fiecărei specializări, este necesar un dosar separat, un interviu separat și o taxa separată. Nivelul de birocrație, de taxare și complicarea procesului sunt extreme.

Această practică este realizată în scop de taxare excesivă, condiționează accesul profesioniștilor la piață, și complică excesiv activitatea și transparența acțiunilor CPR.

Excesul de reglementare și de hiper-specializare impus de CPR nu se oprește aici. În anumite specialități considerate largi, cum este cazul psihologiei clinice, au fost introduse denumiri noi, precum cea de expert psiholog. Aceștia obțin competențe exclusive pentru care, desigur, este nevoie de o formare continuă obligatorie, prin intermediul Institutului de Psihologie Judiciară, un ONG cu drept de exclusivitate în formarea experților psihologi din partea CPR. Dincolo de inutilitatea unei asemenea hiperspecializări (acest tip de activități fiind realizate anterior de către psihologii clinicieni), apar și limitări suplimentare, privind dreptul la liberă concurență. Acest Institut acționează ca un deținător de monopol asupra formării de acest gen (în sensul ca CPR recomandă instanțelor juridice doar absolvenții acestui Institut ca experți în evaluarea copiilor implicați în procesele de divorț, de exemplu). Problematika experților psihologi nu este una marginală. Pe aceeași logică, sunt impuse restricții suplimentare, astfel că s-au inventat noi exclusivități precum competențe în evaluarea copiilor cu autism, competențe în abordarea fenomenului alienării parentale, ca și cum cele 11 specializări deja existente în România nu ar fi fost suficiente pentru a permite uneia dintre ele să se ocupe de asemenea probleme.

Prin intermediul acestui exces de reglementare, unic la nivel European, scade dramatic posibilitatea mobilității psihologilor în interiorul profesiei și crește povara taxelor asupra psihologilor care sunt obligați să facă o serie de formări complementare pentru a rezista pe piața muncii, în contextul restricționării tot mai mari a portofoliului de activități pe care le pot întreprinde. Obligatorietatea examinărilor psihologice este prevăzută în foarte puține situații, de aceea psihologii evaluează sau intervin de regulă la solicitarea medicilor, a

instanțelor de judecată sau a poliției. Este necesar din partea CPR sa realizeze un lobby puternic pentru a câștiga un loc binemeritat al evaluărilor și intervențiilor psihologice pe piață. Iar acest aspect trebuie susținut cu argumentul unei bune pregătiri academice a psihologilor și a formării lor aplicative, care să se ridice la standardele europene, pentru a beneficia de un prestigiu profesional înalt.

2. Schimbări preconizate

Modificările preconizate se referă la stabilirea masteratului în domeniu ca nivel minim de educație, obligatorie pentru practicarea independentă (autonomă) a profesiei de psiholog. Dispozițiile Colegiului Psihologilor din România care vizează formarea profesională a psihologilor vor fi adoptate cu obținerea avizului obligatoriu al Ministerului Educației Naționale.

De asemenea, modificările preconizate simplifică activitatea CPR și optimizează accesul psihologilor pe piața muncii, instituind obligația CPR de a evalua și aviza psihologi pe un număr semnificativ mai redus de specializări (7 față de cele 11 existente în prezent, prin reunirea unor specializări înguste.

În fine, se stabilește o mărime a Convenției Naționale a Colegiului Psihologilor care să fie suficient de mare pentru a asigura cu adevărat reprezentarea. Se stabilește de asemenea obligativitatea de a adopta orice hotărâre care privește modificarea structurii specialităților profesionale și a competențelor aferente specialităților și treptelor de specializare, precum și a structurii comisiilor Comitetului Director al Colegiului psihologilor, prin vot, în cadrul Convenției Naționale a Colegiului Psihologilor, structură cu o reprezentativitate largă.

3. Alte informații

-

Secțiunea a 3-a

Impactul socio-economic al proiectului de act normativ

1. Impact macro-economic

Prezentul act normativ nu se referă la acest subiect.

1¹. Impactul asupra mediului concurențial și domeniului ajutoarelor de stat:

Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect.

2. Impact asupra mediului de afaceri

Prezentul act normativ nu se referă la acest subiect.

2¹. Impactul asupra sarcinilor administrative

Prezentul act normativ nu se referă la acest subiect.

2². Impactul asupra întreprinderilor mici și mijlocii

Prezentul act normativ nu se referă la acest subiect.

3. Impact social

Impactul social al acestui act normativ este indirect, însă de importanță majoră. Având în vedere că în România sunt eliberate peste 18000 de atestate de liberă practică în psihologie, numărul de persoane care beneficiază de serviciile acestor psihologi și care pot fi afectate de calitatea serviciilor oferite de psihologi poate fi estimat ca fiind foarte mare, depășind probabil ordinul milioanei. Având totodată în vedere faptul că activitatea psihologilor poate avea consecințe ample asupra bunăstării și deciziilor persoanelor asistate, apreciem că adoptarea prezentului act normativ poate avea consecințe sociale semnificative, ea

reprezentând un însemnat act de responsabilitate socială.						
4. Impact asupra mediului						
Prezentul act normativ nu se referă la acest subiect.						
5. Alte informații						
-						
<p align="center">Secțiunea a 4-a</p> <p align="center">Impactul financiar asupra bugetului general consolidat,</p> <p align="center">atât pe termen scurt, pentru anul curent, cât și pe termen lung (pe 5 ani)</p> <p align="center">Prezentul act normativ nu are impact asupra bugetului general consolidat.</p>						
- în mii lei (RON) -						
Indicatori	Anul curent	Următorii patru ani				Media pe cinci ani
1	2	3	4	5	6	7
1. Modificări ale veniturilor bugetare, plus/minus, din care:						
a) buget de stat, din acesta:						
i. impozit pe profit						
ii. impozit pe venit						
b) bugete locale						
i. impozit pe profit						
c) bugetul asigurărilor sociale de stat:						
i. contribuții de asigurări						
2. Modificări ale cheltuielilor bugetare, plus/minus, din care:						
a) buget de stat, din acesta:						
i. cheltuieli de personal						
ii. bunuri și servicii						
b) bugete locale:						
i. cheltuieli de personal						
ii. bunuri și servicii						
c) bugetul asigurărilor sociale de stat:						
i. cheltuieli de personal						
ii. bunuri și servicii						
3. Impact financiar, plus/minus, din care:						
a) buget de stat						
b) bugete locale						
4. Propuneri pentru acoperirea creșterii cheltuielilor bugetare	Prezentul act normativ nu are impact în acest domeniu.					
5. Propuneri pentru a compensa reducerea veniturilor bugetare	Prezentul act normativ nu are impact în acest domeniu.					
6. Calcule detaliate privind fundamentarea modificărilor veniturilor și/sau cheltuielilor bugetare	Prezentul act normativ nu are impact în acest domeniu.					
7. Alte informații	-					
Secțiunea a 5-a						

Efectele prezentului act normativ asupra legislației în vigoare	
1. Măsurile normative necesare pentru aplicarea prevederilor prezentului act normativ (acte normative în vigoare ce vor fi modificate sau abrogate, ca urmare a intrării în vigoare a proiectului de act normativ): La data intrării în vigoare a prezentului act normativ se va iniția modificarea actelor administrative subsecvente elaborate de către Comitetul director al Colegiului Psihologilor din România, în sensul armonizării tuturor acestora cu prevederile acestui act normativ.	
1¹. Compatibilitatea prezentului act normativ cu legislația în domeniul achizițiilor publice Prezentul act normativ nu se referă la acest subiect.	
2. Conformitatea prezentului act normativ cu legislația comunitară în cazul proiectelor ce transpun prevederi comunitare: Prezentul act normativ nu se referă la acest subiect.	
3. Măsurile normative necesare aplicării directe a actelor normative comunitare Prezentul act normativ nu se referă la acest subiect.	
4. Hotărâri ale Curții de Justiție a Uniunii Europene Prezentul act normativ nu se referă la acest subiect.	
5. Alte acte normative și/sau documente internaționale din care decurg angajamente, făcându-se referire la un anume acord, o anume rezoluție sau recomandare internațională ori la alt document al unei organizații internaționale: Prezentul act normativ nu se referă la acest subiect.	
6. Alte informații -	
<p style="text-align: center;">Secțiunea a 6-a</p> <p style="text-align: center;">Consultările efectuate în vederea elaborării prezentului act normativ</p> <p>Potrivit dispozițiilor art. 33 lit. f) din Legea nr. 213/2004 privind exercitarea profesiei de psiholog cu drept de liberă practică, înființarea, organizarea și funcționarea Colegiului Psihologilor din România, actul normativ este inițiat de către Ministerul Educației Naționale.</p> <p>Au fost consultate instituțiile de învățământ superior din domeniu, în vederea transmiterii unui punct de vedere.</p> <p>Este consultat Comitetul director al Colegiului Psihologilor din România, pentru transmiterea unui punct de vedere.</p>	
1. Informații privind procesul de consultare cu organizațiile neguvernamentale, institute de cercetare și alte organisme implicate Prezentul act normativ a fost elaborat pe baza consultării cu reprezentanții domeniului universitar din România, cadre universitare din toate centrele universitare ale României, persoane reprezentative din conducerea Federației Europene a Asociațiilor de Psihologie, dar și cu alți practicieni din sistemul de psihologie românesc.	
2. Fundamentarea alegerii organizațiilor cu care a avut loc consultarea precum și a modului în care activitatea acestor organizații este legată de obiectul proiectului de act normativ Actul normativ a fost elaborat prin consultarea reprezentanților decizionali din principalele universități din țară din punct de vedere al pregătirii academice a psihologilor, incluzând	

<p>aici centre universitare de tradiție din București, Cluj-Napoca, Iași sau Timișoara, dar fără a ne rezuma la acestea.</p> <p>De asemenea a fost purtată o corespondență cu președintele Federației Europene a Asociațiilor de Psihologie, singura organizație de tip federativ de la nivel european.</p>
<p>3. Consultările organizate cu autoritățile administrației publice locale, în situația în care proiectul de act normativ are ca obiect activități ale acestor autorități, în condițiile Hotărârii Guvernului nr. 521/2005 privind procedura de consultare a structurilor asociative ale autorităților administrației publice locale la elaborarea proiectelor de acte normative</p> <p>Prezentul act normativ nu se referă la acest subiect.</p>
<p>4. Consultările desfășurate în cadrul consiliilor interministeriale în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr.750/2005 privind constituirea consiliilor interministeriale permanente</p> <p>Prezentul act normativ nu se referă la acest subiect.</p>
<p>5. Informații privind avizarea de către:</p> <p>a) Consiliul Legislativ b) Consiliul Suprem de Apărare a Țării c) Consiliul Economic și Social d) Consiliul Concurenței e) Curtea de Conturi</p> <p>Prezentul act normativ nu se referă la acest subiect.</p>
<p>6. Alte informații - Nu este cazul.</p>
<p style="text-align: center;">Secțiunea a 7-a Activități de informare publică privind elaborarea și implementarea prezentului act normativ</p>
<p>1. Informarea societății civile cu privire la necesitatea elaborării prezentului act normativ</p> <p>La elaborarea prezentului act normativ au fost respectate prevederile Legii nr. 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică. Proiectul actului normativ a fost afișat pe site-ul oficial al Ministerului Educației Naționale și Cercetării Științifice.</p>
<p>2. Informarea societății civile cu privire la eventualul impact asupra mediului în urma implementării prezentului act normativ, precum și efectele asupra sănătății și securității cetățenilor sau diversității biologice</p> <p>Prezentul act normativ nu se referă la acest subiect.</p>
<p>3. Alte informații - Nu este cazul.</p>
<p style="text-align: center;">Secțiunea a 8-a Măsuri de implementare</p>
<p>1. Măsurile de punere în aplicare a prezentului act normativ de către autoritățile administrației publice centrale și/sau locale - înființarea unor noi organisme sau extinderea competențelor instituțiilor existente</p> <p>Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect.</p>
<p>2. Alte informații - Nu este cazul.</p>

Față de cele prezentate, a fost elaborat prezentul proiect de Hotărâre pentru modificarea și completarea Normelor metodologice de aplicare a Legii nr. 213/2004 privind exercitarea profesiei de psiholog cu drept de liberă practică, înființarea, organizarea și funcționarea Colegiului Psihologilor din România, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 788/2005, pe care îl supunem Guvernului spre adoptare.

Ministrul educației naționale și cercetării științifice

Mircea DUMITRU

Avizăm favorabil:

Ministrul justiției

Raluca Alexandra PRUNĂ

**Ministrul muncii, familiei, protecției sociale
și persoanelor vârstnice**

Dragoș Nicolae PÎSLARU

**Colegiul Psihologilor
Președinte**

Mihai ANIȚEI

**Agenția Română de Asigurare a
Calității în Învățământul Superior
Președinte**

Iordan PETRESCU

**Consiliul Național al Rectorilor
Președinte**

Sorin Mihai CÎMPEANU

Secretar de Stat

Laurențiu Dănuț VLAD

Secretar General,

Gabriel LEAHU

Direcția Generală Buget Finanțe

Director General

Mihai PĂUNICĂ

Direcția Generală Juridic

Direcția Contencios

Director

Crina Mădălina CIOBANU

Centrul Național de Recunoaștere și Echivalare a Diplomelor

Director

Gianina CHIRAZI

Direcția Generală Învățământ Superior

Director General

Constantin MITRUȚ

Aviz de legalitate

Aviz de conformitate

Valentin POPESCU